

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XVII. Pauxilla quaedam in Origenis favorem colliguntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

strati asserit, nisi cæcitas illarum impediatur; quemadmodum oculis nostris Solis lumen ad- A
mittimus, nisi nostra cæcitate prohibeamur. Recte id quidem, nam & ad explicandos gra-
tiæ effectus eandem usurpat comparisonem Augustinus. Verum in sequentibus semipe-
lagianislat, cum significans eo nos maiori luce collustratum iri, quo propius ad eum ac-
cesserimus, *Non similiter tamen*, inquit, *venimus ad eum omnes, sed unusquisque secundam propriam*
suam virtutem: nempe accedere ad Christum, vel ab eo recedere, in nostra ponit potestate.
Scribit idem Tom. 13. in Matth. p. 241, 242, Discipulis naviculam conscendentibus, &
deinde mari ac vento jactatis, homines adversis tentationibus oppugnatos signari, qui eas
quidem sustinere, & in medium mare propria virtute pervenire queant; superiores vero
evadere, & oppositam ripam attingere non valeant, nisi Christi ope subleventur: idest,
boni quidem initium à nobis esse, finem ac consummationem à Deo. Denique libr. 6. in B
Epistol. ad Rom. *Quamvis enim* (libertas arbitrij) *sit etiam virtus & maneat in natura, tamen*
tanta charitatis vis est, ut ad se omnia trahat, omnesque sibi societ, vindictæque virtutes; maxime cum
charitatis causas prior nobis dederit Deus, qui unico Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradi-
dit illum, & cum illo omnia nobis donavit. Quæ ita quidem sonant, quasi Deum per Filij mor-
tem charitatis gratiam nobis largitum fuisse velit ante omnem voluntatis motum. At alia
longe hic later sententia, nimirum Deum per mortem Filij causas nobis priorem dedisse,
quare ipsi charitate & amore profeceremur; hanc autem charitatem & amorem à no-
bis pendere.

XV. Vnde potro in has opiniones adductus sit, nequiquam ipse dissimulat, sed cap.
1. libr. 3. *ὁ θεὸς ἀρχαῖος* varios recitat Scripturæ locos, aliosque multos ait silentio sese præter- C
ire, unde causam suam confirmari putat. Persuadent illi quidem hominem vitium inter &
virtutem, tamquam in bivio positum, ad utrumlibet ferri posse, sed ita tamen ut gratiæ,
non juvenis solum, sed excitantis etiam subsidium non excludant; quod ab Origene fa-
ctum ostendimus. Illo vero præcipue Pauli videtur abusus, qui est 2. Tim. 20, 21. *In ma-*
gnâ autem domo non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia, & quedam quidem
in honorem, quedam autem in contumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab istis, erit vas in honorem
sanctificatum, & utile Domino ad omne opus bonum paratum. Id ita accipit, quasi solis voluntatis
nostræ viribus, omni destitutis auxilio, peccatorum sordes pœnitentia eluere possimus.
Quod Pelagianum prorsus est.

Magdeb.
Cent. 1. c. 10.

XVI. Adversus ea excandescunt Magdeburgenses, excandescit & Iprensis Præful, in D
eaque itidem ut in superiora, stilum suum distinxit Tom. 1. libr. 6. cap. 15. demonstravit-
que opinionem istam Origenis, ipsum hunc esse errorem Massiliensium, gratiæ Christi
capitalem. Quod ut verum esse concedimus, & iure reprehensum hoc nomine fatemur
Origenem; ita præter æquum fuisse culpatum pertendimus, quod de gratia divina disse-
rens, ei provocatioes libertatis ac suasionis tribuat: puta libr. 2. *ὁ θεὸς ἀρχαῖος*, cap. 9. *Per gratiam mi-*
sericordiae suæ omnibus providet (Deus) atque omnes quibuscunque curari possunt remedijs hortatur,
quia provocat ad salutem: & libr. 3. cap. 2. *Nihil aliud putandum est accidere nobis ex ipsis quæ cordi*
nostro suggeruntur, bonis vel malis, nisi commotionem solum & incitamentum, provocans nos ad bona
vel mala. His addere poterat & illum è libr. 1. Operis ejusdem, cap. 8. *Benignitas enim Dei*
secundum quod se dignum est, provocat omnia, & attrahit ad beatum finem illum, ubi perit & aufugit
omnis dolor & tristitiæ gemitus. Verum eequanam vocationis, incitamenti, E
provocationis, hortationis invidia est, quas iisve adsimiles Augustinus usurpavit? Verbi gra-
tia in libro De spiritu & litera, cap. 34. *Hic ergo modus quando Deus agit cum anima rationali, ut*
ei credat, neque enim credere potest quodlibet libero arbitrio, si nulla sit suasio, vel vocatio cui credat;
profecto & ipsum velle credere Deus operatur in homine, & in omnibus misericordia eius prevenit nos:
consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire, sicut dixi, propria voluntatis est. Vbi notanda
obiter potestas illa voluntatis ad consentiendum vel dissentiendum, quam supra tueba-
mur. Item capite eodem: *Iam si ad illam profunditatem scrutandam quisquam nos coarctet, cur illi*
ita suadeatur, ut persuadeatur; illi autem non ita duo sola occurrunt interim, &c. Quæ pauca de mul-
tis seligere fatis habuimus.

XVII. Modum tandem ponemus huic dissertationi, in Origenis favorem illud iteran- F
tes quod supra attigimus, quæcunque ad declarandam ejus opinionem adduximus è libris
à Rufino interpretatis, parum ipsi præjudicare. Interpolare enim omnia Rufinus, quæ-
cunque suscepit interpretanda, eaque præter Auctorum sententiam detorta, ad sua
dogmata accommodare solenne habuit; male autem de libertate arbitrij sensisse ipsum
fidem facit Concilium Romanum LXX Episcoporum: *Rufinus vir religiosus plurimos*
Ecclesiastici operis edidit libros; nonnullas etiam Scripturas interpretatus est: sed quoniam beatus Hiero-
nymus in aliquibus eum de libertate arbitrij notavit, illa sentimus quæ prædictum B. Hieronymum sen-
tire cognoscimus. Recordandum præterea est ante Pelagij tempora leviter ac perfunctorie
quæstiones illas de libertate arbitrij, deque gratia Christi, & prædestinatione fuisse tracta-

A tas; proindeque in re obscura, neque satis Ecclesie definitionibus illustrata cespitare promptum fuisse. Addeamus & illud, purum putum Semipelagianisimum de gratia divina auxilio differentem Origenem prodidisse quidem; à Pelagianismo vero, qui tum boni susceptionem operis, tum etiam perfectionem, liberi arbitrii ac natura viribus tribuit, fuisse alienum; eoque in aliquibus tantum, non in omnibus fuisse infectum; nimiumque videri, quod tam saepe iactavit in eum Irenensis Episcopus, nihil perniciosum Pelagianorum scripta pretere, quod non Origenes luculentius praeformaverit, audaciusque protulerit.

B Quod si Semipelagianae doctrinae leviora sparssisset semina Origenes, prodesse illi forsitan posset animadversio haec. Patrum auctoritate suffulta; etiamli gratia recte factis hominum promerita quandoque dicatur, non semper tamen excludi aliam gratiam antecedentem, cuius auxilio homines recte egerunt; sed minus spectari priorem illam, quod à salutis impetratione remotior sit quam posterior altera, licet ad eam consequendam necessaria sit. Facile solutio hac plurimis Adamantij sententis accommodaretur, in quibus gratiam ex praecedentibus meritis derivat. Cuiusmodi illud est, quod mox adduximus: *Deum quae digna sunt sanctificatione sanctificare, Spiritus sancti gratiam dignis praestari*, respondere quippe promptum esset, eos Spiritus sancti gratia & sanctificatione esse dignos, qui per antecedentem gratiam digni facti sunt. Tale est hoc Augustini Epistol. 49, ad Deogratias, *Quaest. 2. Salus religionis huius, per quam solam veram salus vera, veraciterque promittitur, nulli unquam defuit qui dignus fuit; & cui defuit, dignus non fuit; & illud Chrysoctomi Homil. 16, in Epist. ad Rom. $\mu\epsilon\iota\ \alpha\lambda\eta\nu\epsilon\iota\ \delta\ \theta\epsilon\upsilon\varsigma\ \epsilon\iota\delta\epsilon\ \mu\epsilon\upsilon\ \sigma\epsilon\iota$. Solus Deus novit qui digni sunt.* Sed Patrum illorum doctrinae textura repositionem huiusmodi facile patitur, quam Origenianae contextus omnino respuit.

C Atque id obstat quominus ad tutelam Origenis quicquam conducant selecta quaedam loca, in quibus gratiae divinae meritum ac dignitatem praclare videtur propugnare: cuiusmodi ille est à libr. 1. $\omega\delta\epsilon\ \alpha\pi\alpha\gamma\epsilon\iota\upsilon$, cap. 8. ubi fontem esse totius sanctitatis Spiritum sanctum asserit, ex eoque sanctitatem accepisse quidquid sanctum est: *Similiter quoque, inquit, & natura Spiritus sancti quae sancta est, non recipit pollutionem; naturaliter enim vel substantialiter sancta est. Si quae autem alia natura sancta est, ex assumptione hac, vel inspiratione Spiritus sancti habet ut sanctificetur, non ex sua natura hoc possidens, sed accedens; propter quod & decidere potest, quod accedit.* Insigne etiam est quod ait libr. 3. $\omega\delta\epsilon\ \alpha\pi\alpha\gamma\epsilon\iota\upsilon$, cap. 2. naturam humanam contrariis Potestatis obniti propria vi neutiquam posse, at Dei subnixam auxilio impetus illarum facile extuffare. Non minus pie de gratia divina diserit Tom. in Psalm. 4. $\delta\ \mu\epsilon\upsilon\upsilon\ \tau\epsilon\upsilon\upsilon\ \epsilon\iota\varsigma\ \tau\epsilon\ \kappa\epsilon\lambda\delta\upsilon\upsilon\ \eta\ \alpha\gamma\alpha\delta\upsilon\upsilon\ \eta\psi\upsilon\delta\epsilon\ \chi\epsilon\lambda\alpha\ \eta\ \delta\ \alpha\epsilon\upsilon\alpha\pi\iota\sigma\tau\omega\varsigma\ \delta\ \eta\mu\tau\epsilon\upsilon\varsigma$, & $\delta\ \theta\epsilon\upsilon\varsigma\ \sigma\upsilon\mu\pi\tau\omega\lambda\alpha\varsigma$, $\eta\ \theta\epsilon\upsilon\varsigma\ \omega\varsigma\ \alpha\epsilon\delta\epsilon\ \eta\mu\epsilon\iota\varsigma\ \alpha\alpha\epsilon\gamma\alpha\iota\sigma\tau\omega\upsilon\varsigma$, $\alpha\delta\delta\alpha\ \eta\ \epsilon\iota\varsigma\ \tau\omega\ \eta\psi\upsilon\delta\iota\sigma\tau\omega\upsilon\ \kappa\upsilon\lambda\delta\upsilon\upsilon\ \delta\ \alpha\gamma\alpha\delta\upsilon\upsilon$, $\delta\ \eta\mu\epsilon\iota\varsigma\ \epsilon\upsilon\ \tau\eta\ \alpha\pi\epsilon\tau\eta$. Vbi non ad retinendam solam virtutem, sed ad capeffendam etiam, divinam opem requiri docet. Et Homil. 4. in Psalm. 36. *Vides ergo quia Dominus semper auxilio indigemus; primo ne cadamus; tum deinde etiam si ceciderimus, ut resurgamus.* Item Tom. 11. in Matth. p. 210. docet eos qui dimissis facultatibus suis Christum sequuntur, hoc consilium auxiliante Deo suscepisse. Sic vero scribit Tract. 35. in Matth. *Per hoc autem instruitur, ut nunquam sine consideratione aliquid promittamus super habitudinem nostram humanam, quasi qui valeamus Christi implere confessionem ex nobis, aut aliquid preceptorum Dei;* tum ait debuisse Petrum postulare à Deo gratiam, ut offensionem passis Christi discipulis, ipse non pateretur. At credidisse Origenem scimus ex reliquorum ipsius decretorum connexionione, Petrum proprio voluntatis motu gratiam hanc postulasse, cum ne gratiam quidem absque praevia gratia adjumento postulare possimus. Quod autem legitur libr. 3. $\omega\delta\epsilon\ \alpha\pi\alpha\gamma\epsilon\iota\upsilon$, cap. 1. *Non dissimulatio divinae providentiae, sed humane mentis arbitrium causa sibi perditionis existit: contulit etiam indignis & incredulis gratiam beneficiorum suorum, ut vero omne eis obstruatur, totumque à se, nihil à Deo esse sibi mens humana cognoscat;* id Rufinus de suo intrusit, quippe quod absit à vigesimo Philocaliae capite, quo fragmentum illud operis $\omega\delta\epsilon\ \alpha\pi\alpha\gamma\epsilon\iota\upsilon$, ita ut ab Origene scriptum est, Grace continetur.

F XVIII. Diximus Origenem aliquibus duntaxat infectum fuisse erroribus, ex iis qui à Pelagio multis post annis propugnati sunt. Quo de genere dogma illud est, quod perfectos homines vim quamdam adipisci definit, qua roborati peccatorum illecebris ac lenociniis obniti per sese possint, tandemque ad id ascendant perfectionis culmen, ut ne levi quidem tentationum aura percellantur, planeque sint $\alpha\pi\omega\delta\epsilon\iota\epsilon$. Optime vero conjunctum illud est cum superiore eius doctrina: nam qui ex sese potest bene agere, sane ex sese male non agere potest. Hanc, praeter alias, suggillandi Origenis causam habet Hieronymus: nam in Epistola ad Ctesiphontem, cap. 2. consimilem Pelagij, sed nequiores etiam sententiam refellens, sic ipsum alloquitur: *Vis adhuc & alium nosse tui erroris principem? doctrina tua Origenis ramusculus est. In eo enim Psalmo, ubi scriptum est, (ut de ceteris taceam:) Insperet usque ad noctem erudierunt me renes mei; asserit virum sanctum, de quorum videlicet & tu numero es, cum ad virtutum veneris summitatem, ne in nocte quidem ea pati, qua hominum sunt, nec cogitatione*